

UČITELJSKI LIST

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

Izhaja 1., 10. in 20. vsakega meseca. — Slovenski rokopisi naj se pošiljajo na uredništvo v Sežani na Krasu, hrvaški na naslov: Vinko Šepić, nadučitelj u Buzetu. — Izdaja „Zveza slovanskih učiteljskih društev v Trstu“, za uredništvo odgovoren Silvester Pertot. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane L 24.— Upravištvu v Trstu (3) ulica Molin grande 16, I. n. — Tekoči poštni račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Št. 16.

V Trstu, dne 1. junija 1923.

Leto IV.

ŠOLSKA PREUREDBA

Gentilejeva šolska reforma, ki smo jo že pred meseci pričakovali potom zakona - dekreta, še danes ni izvedena. Vemo o njej nekoliko podrobnosti, vendar je še vse v povojih, da si ima vlada polno moč in nastopa v nekaterih vprašanjih brez oklevanja in z rezko odločnostjo.

Kakor so poročali listi, misli naučno ministerstvo razširiti obveznost ljudskošolskega pouka s treh na pet let. V starih pokrajinah Italije bi s tem pridobile šole na deželi 2 leti, bi pa izgubila mesta 1 leto šolske obveznosti, ker imajo doslej šestletni obvezni vsakdanji pouk. V novih pokrajinah bi odpadlo pri nas eno leto šolske obveznosti, na Tirolskem pa celo tri, ker je mladina po ex-avstrijskem šolskem zakonu šolodolžna do 14. starostnega leta brez olajšav.

Gentilejeva reforma pomenja za stare pokrajine države vsekakor korak naprej, ker imajo mesta, ki z reformo ljudske (ali osnovne) šole izgube, še druge šole za svoje mladino. Posebno bi pridobila južna Italija, ki je v šolskem pogledu posebno zanemarjena in kjer ni mnogoče analfabetstvu v okoliščinah drugim potom kakor z izboljšanjem ljudske šole. Baje je to tudi namen reforme: dati jugu, česar ni bil do danes deležen, a to tako, da nosi stroške sever, ki se je doslej razvijal pod ugodnejimi gospodarskimi in kulturnimi pogoji in kjer prebiva večina ljudi po mestih. Za nove pokrajine je pa šolska preuredba z ozirom na znižano šolodolžnost absolutno nazadovanje.

Kakšne ugodnosti ali neugodnosti bo imela nova osnovna šola, ne moremo doslej preiskati, ker javnosti še niso dali potrebnih podatkov. Zanimala bi nas posebno nova uprava šolstva, ker bo gotovo znatno preurejena, zanimalo bi nas pravno stanje učiteljstva, zanimali bi nas učni načrti reformirane šole, toda vse to so nam do danes — neznane količine in ne moremo o njih pisati. Omenjali smo že, da se precej misli na decentralizacijo šolstva, vendar ni nikjer še najti konkretne oblike, da bi si jo ogledali. Tudi smo čuli, da bo duh reformirane šole drugi, ker je oče reforme, eksclenca Gentile mož duha, toda vse to nam je še vedno — terra incognita. Zato pa se toliko poudarja, da ima reformator, vzlic časom polnomočnosti, pri svojem prizadevanju dovolj ovir na vseh straneh in posebno med intelektualci, ki tvorijo zelo močno in vplivno

plast meščanstva. To da se je pokazalo tudi pri vprašanju preuredbe višjih šol, ki jih ima država preveč po raznih malih mestih in ki prav vsled tega ne odgovarjajo potrebam in zahtevam časa, a so na drugi strani radi krajevnih in osebnih koristi več ali manj nedotakljive.

Bodi tako ali drugače, učiteljstvu ni vseeno, kaj se s šolo godi. Če bi tudi ne bili prizadeti, če bi torej šolsko vprašanje ne rezalo — da govorimo odkrito — globoko v naše interese in če ne bi oblast sama prej ali slej zahtevala od nas, da natančno poznamo organizacijo nove šole, je zadeva taka, da jo mora izobraženec poznati, neglede na svoj poklic, že kot državljan, ako se pod to besedo ne razume čreda ljudi brez vsakršnega notranjega življenja in brez duševnega zanimanja, brez razumevanja za vse, kar je državnih ustanov okrog nas. Ne moremo se torej spoprijazniti z mislijo, zakaj bi ne mogli, zakaj bi ne smeli govoriti o šolski reformi, ko je vendar javna, splošna zadeva, in ne moremo videti, kakšna škoda bi nastala za šolo, če se o njej razpravlja nepristransko in brez strasti, ko se je vendar še vsak težji družabni in državni problem izčistil uprav s pomočjo javnega mnenja, ki se prej ali slej in tudi preko ovir gotovo uveljavi v korist stvari same.

Naše stališče je, da rase osnovna šola iz dejanskih potreb družbe, da ni umeten stvor, ampak nujna potreba tudi radi koristi države. To poslednje bi bilo odveč dokazovati, da si se v sedanjih dobi neredko čuje, kako je izobrazba odveč. Pogosto razlagajo tako prav tisti, ki bi na nikak način ne pretrpeli, če bi morali njih otroci ostati brez vsakršnega pouka. Na podlagi takega tolmačenja se danes ljudska šola ne neguje tako, kakor bi se morala vsled svoje važnosti, ampak se okrnjuje na najrazličnejše načine. Nikjer ni več sledu onim nazorom, ki so že pred pol stoletjem pospeševali to ustanovo; obzorje se je zožilo in utesnilo.

Izvedba šolske reforme, ki smo jo že pred meseci pričakovali, je najboljši dokaz, da v dobi demokracije nasilno izkjučenje javnega mnenja končno vendarle zgrešeno in zlo. Ako je reforma zakasnela radi ovir in borb v ozadju, potem je pač nesmiselno zabranjevati komurkoli, da pove svojo sodbo v takem važnem vprašanju, kakor je šolsko, le iz strahu, da bi se preuredba ne mogla dovolj naglo udeležiti.

Način, kako se skuša osnovna šola reformirati, ni najboljši, če bo tudi reforma prinesla koristi posebno kmetijskim občinam v starih pokrajinah Italije. Pri preuredbi morejo odločevati različni kriteriji. V skrbeh, da bi važna zadeva postala žoga v borbi raznih strank, je skušala vlada odtegniti rešitev šolskega vprašanja političnemu metezu na ta način, da javnost še ni dobila polnega vpogleda v stvar. Kakor kaže, se ji je na eni strani to posrečilo, toda na drugi so nastopili vplivi, ki so še vedno dovolj močni, da reformno delo ne gre tako od rok, kakor je imelo iti. Ena resnica ostane, da morajo odločati v takih važnih vprašanjih višji kriteriji.

Ti kriteriji pa imajo svoje korenine v onem velikem procesu, ki gre svojo nezadržno pot vzlic

ZAR SREDNJIM PUTEM?

Več rekosmo u članku «Kojim putem», da nama valja ići samo desnim putem. Poštene misli naime i nakane, dodajmo — čiste, bistre misli i nakane, traže samo desnu stazu. Nečiste misli i nakane lutaju kojekud, a ponačič levom stazom. Nismo za srednji put, akoprem nam je poznata ona: Srednja pot, najboljša pot. Srednjim putem, osvedočen sam, vole hodati ljudi, koji nisu na čistu sa samnim sobom; oni, kojima duša nije sredjena i u ravnovesju. Srednju stazu vole ljudi skvilibrirani unutarnjosti, oni koji su u večnoj borbi samj sobom, t. j. u borbi čustava sa razumom. Srednji put biraju dapače oni, u kojima je nadvladao hladan um nad toplim srčem, i u kojima je srce (čuvstvo) verna službenica glave. A mi znamo, da čuvstvo podaje svu toplinu, svu lepotu i poeziju svim našim mislima, željama i odlukama. A najlepša u čoveka su topla čustva. Sve što je pojedinac i narod lepa stvorio, plod je to — toplih čustava i idealnih duša. Lep je um, i krasan je razum, ali ako oni ne rastu ne cvetaju i ne plode na toplom čuvstvu, bacaju osobe i narode u ledeni pesimizam, utilitarizam i egoizam. I baš ovakovi ljudi traže «zlatnu sredinu»; a ako im ova ne ugađa, bacaju se na levu stazu, na kojoj nadje poštenje, savest, ideali, altruizam i čovekoljublje svoj — grob. Srednjim putem hodaju oni, koji bi po svojem temperamentu i karakteru morali namah nastupiti nepoštenu levu stazu, ali tu ih drži kritika, društvo, bonton, društvene zveze i obziri. Čim je taj i takav pojedinac većma ugrezao u opaćinu, ili se rešio mnogih obzira, eto ga dušom i telom čitava na levoj strani. Doduše će moderan, prevećan lopov nastojati zabašuriti i prikriti pred očima svetine svoje nevaljano vladanje i nepošteno delovanje, upreti će sve svoje sile da pokrije svoj kostur elegantnim velom, ali ne će moći za dugo a da se ne bude pokazao društvu u čitavoj svojoj golotinji. Taj «pošten» lopov će lagati, pretvarati se, dičiti i hvaliti sebe, a druge omalovaživati; on će učiniti po koji dobar čin, što će ga dašto razglasiti u sve vetrove, da se znade; da je on — čovek od oka, i da nije on onakav, za kakva ga drži onaj «mudrac»; on će učiniti čin velikodušja, te će obdariti novcem ovo ili ono humanitarno društvo, ali to javno i bučno — nek se znade! Zar ovakov čovek hoda srednjim putem?! Mi odgovaramo kategorično: on je sav na levoj lopovskoj stazi, pa ma-

padanju človeštva nazaj v globine, ki jih je zgodovina že davno premostila, v civilizacijskem procesu, čigar zakonom so podrejene tako stranke, kot države, politične ideje, kakor njih stvaritve. Bojimo se, da ne bo preuredba osnovnega šolstva epohalno delo, ki bi ga mogli pričakovati po vsem, kar se je snovalo načrtov posebno med učiteljstvom Italije tekom zadnjih petih let, temveč da bo tudi ekselencija Gentile, filozof idealist, samo roke položil na klaviaturo perećih vprašanj in da jih bo naglo spet dvignil, kakor bi bil spodaj močan električni tok.

Res je, da o prizadevanjih v smeri delovne šole, kakor smo ga videli v Nemčiji že dobro desetletje pred vojno, doslej ni še nič proniknilo v javnost iz skrivnostnih načrtov naučnega ministertva.

kar hodao u svilj i kadifi, makar veštački glumio na svetskoj pozornici, sakrivaćući svoju crnu unutrašnjost lepim manirama, lažima, licemerstvom i neiskrenošću. Bistrom oku lje oni se ne će sakriti. Ovakovi jedino mogu sebe sakriti i triumfirati začasno samo u sasma nepoznatom i tudjem ambijentu. Baš ove niske, grube, neotesane duše, pošto lukavi i simulant, biraju srednju stazu, da «udovolje» orima na desno i levo, ali znamo predobro, na nišanu su jednima i drugima. Kaditi tamijan Bogu i vragu doduše je «moderno», ali nije pošteno ni karakterno, a takva uloga najmanje dolikuje uzgajateljima i vodjama naroda. Najniže vrsti ljudstva nalaze se na srednoj i levoj stazi. Buduć su ovi u sredini neiskreni i sebični, malo su komu simpatični. Iskrenost se nalazi u vrstama onih na levo i desno. Oni na desnoj strani iskreno i otvoreno hodaju, nastupaju, žive i se junački bore i to pošteno u poštene svrhe; oni na levo također iskreno i nepošteno za nepošteno stvari i ciljeve. Moralne duše vole jedne i druge: posve, jer su to dični ljudi i borci, a druge zato, što su iskreni u svom nepoštenom delovanju. Oni se pokazuju u pravoj svojoj slici. Ljudi srednjeg puta nisu takvi. Malo ih ko pozna i ne će da se očitu. Tako su im misli i čustva vodena i mutna, takovo im je i delovanje nestalno, bezbojno i neodređeno. Za to ovi nisu kadri ništa velika učiniti. Velika dela pripadaju ljudima na desnoj i levoj strani. Oni prvi odlikuju se svojom muževnošću i otvorenošću, plemenitim, snažnim i značajnim delima, a oni drugi čine velika zla, koja ih strovaljuju pre ili kasnije na zločinačku klupu, tamnicu ili vešala. U najboljem slučaju prati ih prokletstvo pred grobom i za njim. Budimo iskreni i recimo otvoreno: otvoren i čist karakter ne udara srednjim putem, jer ovaj služi samo i jedino egoističnim osobnim ciljevima, a ovi nisu u programu one odabrane skupine na desnoj stazi. Kristalni karakteri i čiste duše ne će nikada preskočiti s desna na levo, ne će, jer i ne mogu to radi svojih čvrstih, ustaljenih principa; samo oni iz sredine skaću na levo, pošto su već uistinu na levoj udobnoj, širokoj i ugodnoj stazi. Mi smo dapače mnenja i uvereni, da će svi današnji ljudi srednje staze preći na levo. Na to ih sili njihova slaba narav, neidealnost i ne-karakternost, a osobito današnje dezolatne socijalne i političke prilike, koje zahtevaju jake naravi, ako će da se odhrvaju društvenim nezdravim uplivima.

Ovo doba za to je podesno, da se luče dobri od zlih, pošteni on nepoštenih. I več se dele i grupiraju ljudi; najveć ih vrvi i hrli širokim blatnim levim cestama. Domala ne će ni biti ljudi na srednjem putu.

Današnje vreme i prilike imperativno zahtevaju od nas sviju, da postavimo levo ili desno. Oni, koji kažu i danas da su u sredini, varaju se, jer su uistinu s jednom ili s obe noge na levome putu. Jer, moramo znati, oni su «zlatnu sredinu», i «srednjo pot» izmudrili sebični prosti ljudi najnižih slojeva grube duše.

Nesebični, idealni i karakterni ljud čutili bi se nesretnima na srednjoj stazi, a leva bi ih mahom moralno ubila. Svak na svoje mesto! Svaka ptica k svome jatu leti. Danas tako ljudstvo se razdvaja u

dva tabora, u crne i bele. Šarena duša nije čista. Da nas se društvo rešeta, pročišćuje i diferencira pogledom na poštenje i nepoštenje, na moral i nemoral i to većma nego pogledom na stališe. I to je pravo, jer samo ovako i na ovaj način čovečanstvo će moralno napredovati i usavršavati se. Oni sa srednje tamne staze mogu preći desno jedino vrlo teškim duševnim naporom, budući nisu jaki ni čisti; ali društvo heroja može ih povući sobom i držati ih uza sebe moralnom višom silom. Ovi «srednjaši» zato potrebuju nadzora, pouke i njege, dapače kazni i nagrade, da se uzdrže makar na slabšim nogama s onima pravednima na desnom putu. Sveta je dužnost junaka desne čete, da povuku slabije sa drugih staza — na svoju stazu i da ih drže na uzdi.

IN TISKARNIŠKO VPRAŠANJE?

Lansko delegacijsko zborovanje v Gorici je spravilo v tir vprašanje lastne tiskarne naše organizacije. Dasi so se takoj oglašali dvomi spričo precej drzne misli in tudi vse pripravljalo delo za stvar ni tako napredovalo tekom sedanjega šolskega leta po Zvezinih društvih, kakor bi lahko — vendar se je izkazalo, da ideja ni tako utopistična, ako je dovolj dobre volje in razumevanja med učiteljstvom. Da je na pr. goriško učiteljsko društvo zbralo nad sto deležev, da je učiteljstvo šole pri Sv. Ivanu že vse deleže za tiskarno vplačalo, odtrgovaje si pri plači mesečno 10 L., da so tudi drugod že mnogo nabrali, so najlepši dokazi, da nekaj zmoremo, če hočemo, in da je sočutja vreden oni tovariš, ki je še pred kratkim jadikoval na nekem zborovanju, kako nesmiselno je zbirati denar za tiskarniški sklad, ker smo vsi noč in dan v nevarnosti, da nas odslavimo iz službe in ne bo ničesar več mogoče storiti, ko bo vsa Julijska zemlja brez učiteljstva. Znesek 100 L. ni vzlic vsej draginji tako nedosegljiv, da bi ga ne mogel učitelj zmagati v mesečnih obrokih; razen tega ga nikomur ne damo vbojati, če ga vplačamo kot združni delež, temveč ostanemo še vedno njegovi lastniki, ako nam je že tako k srcu prirasel. To moral bi — učitelj vendar vedeti in mislimo, da tudi dobro ve, a da našteva slične jalove razloge zaradi one podedovane klavrnosti, ki je tako značilna za naš stan in ki se je menda ne bomo prej otresli, dokler nas ne bo vsakega posebe izučila palica, da je tistemu najbolj gorje, ki misli, da je ustvarjen samo zato, da ga tepejo.

Gotovo da ni podcenjevati ovir, ki se človeku stavijo na pot, kadar hoče kaj doseči. Kdor se česa loti, mora ž njimi računati, ako noče omagati, predno je došel do cilja. Le otroci segajo po zvezdah. So pa že leta, da učiteljstvo ne živi v pravno urejenih odnosih, in če bi tovariši, ki so po svojih močeh prispevali za razvoj okrajnih društev in v utrditev Zveze, pestovali tako obupane misli, kakor zadnji govornik proti znesku 100 lir, bi menda res že več ne vedeli, če je še kateri izmed nas, in če bi tudi kje bil, bi ga še z lučjo ne našli več. Na srečo je takih obupanih tovarišev vendarle malo in naša organizacija še vedno ponosna stavba, ki vzdržuje dva lista in močen pevski zbor, ki zbira še nadaljnjih sredstev, da se gospodarsko osamosvoji in ki razmišlja tudi o samopomoči, ker smo posebno v boleznih sami sebi prepuščeni in ne moremo računati na drugo kot na lastno pomoč. Živimo, ker hočemo živeti in kar smo z borbo in poštrevnostjo do-

segli, je dokaz, da je v nas tudi dovolj življenjskih sil. Na nas je, da ostane, kar smo doslej zgradili. Ne razdirajmo, kar stoji, ampak glejmo, da priložimo k dosežanjemu delu še kak nov oporni steber.

Poleg zadeve samopomoči je za letošnje delegacijo važno tiskarniško vprašanje, zato se je vodstvo Zveze obrnilo do tov. Kleinmayra, da sestavi proračun za ustanovitev tiskarne s povsem novimi stroji ter proračun letnega obrata. Objavljamo njegovo delo v svrhu študija in priprave za deleg. zborovanje, kakor sledi:

A. Investicijski kapital:

1. prireditve prostorov (najetega stanovanja) za tiskarsko obrt	L. 10.000
2. srednjeveliki stroj za tiskanje naših listov in drugih publikacij	„ 20.000
3. mali stroj za tiskanje poselnic, pis. ovčev, letakov i. t. d.	„ 8.000
4. vsa oprema za stroje (žel. okvirji, orodje itd.)	„ 5.000
5. različne, najnujnejše potrebne črke in sicer okrog 800 kg črk in 200 kg drugih znamenj itd.	„ 20.000
6. stroški za namestitve (montažo) strojev	„ 5.000
7. omare, okvirji za črke, mize, stoli, druga posoda in mali stroški	„ 3.000
8. pomožni stroji kakor: stroj za obrezovanje papirja, za šivanje strani, za preluknjavanje in štetje (numeriranje)	„ 15.000

Skupaj L. 86.000

B. Obratni stroški (vsakoletni):

1. stanarina (v Trstu)	L. 6.000
2. razsvetljava in gonilna moč	„ 1.200
3. osobje in sicer:	
a) tehnični ravnatelj	L. 15.000
b) strojnik	„ 10.000
c) dva stavca	„ 20.000
d) dve pomočnici	„ 3.000
e) en vajenec	„ 1.000
4. zavarovalnina za osobje	„ 1.500
5. zavarovalnina proti požaru, vlomom itd. ter davki	„ 1.800

Skupaj L. 59.500

Posnetek: A L. 86.000
B „ 59.500

Skupaj L. 145.500

Tiskarsko črnilo in papir nista vračunjena, ker je o odvisno od večje ali manjše uporabe ter od kva-

litate. Tudi ni vračunjena oprava tiskarniške pisarne, ki pa se lahko skrči na 1 pisalno in 1 navadno mizo, 1 omaro ter par stolov. K obratu treba tudi prišteti manjše stroške za milo, olje, metle, brisače, cunje itd. Potreben bo tiskarni tudi mal ročni voziček in še kakšna druga malenkost; pisarni pa pisarniške potrebe. Vse to se ne da točno preračunati, pa ne bodo velike vsote. Snaženje prostorov preskrbita pomočnici.

Računati moramo seveda z obrabo strojev in črk ter z morebitnimi večjimi opravami. (Manjše izvrši strojnik). Če bi koncesije ne dobili, jo je treba kupiti od zasebnika, kar stane več tisočakov in ni priporočljivo, ker je lahko združeno s sitnostmi, ki se pojavijo navadno pozneje. Vendar veljajo gornje številke le za najugodnejši slučaj; preko njih gremo lahko, pod nje pa težko.

Z glavnico 150.000 L. bi se torej mogla osnovati tiskarna z novo opremo sicer, vendar v skromnih razmerah. Če pomislimo, da izda Zveza za tiskanje (vštevši papir) svojih rednih in priložnostnih stvari

nad 70.000 L. letno, bi se tiskarna mogla ustanoviti, če bi dobili koncesijo. Kako bi se pa izplačala, o tem ni mogoče govoriti. Z zanesljivim osebjem in dobro voljo bi morda šlo. —

Tako tedaj poročevalec. Iz njegovih izvajanj je razvidno, da si nismo postavili nedosegljivih ciljev, če le znajo društveni odbori vzdržati potrebno zanimanje in vztrajno zbiranje sredstev za stvar. Po pravici povedano, se iz Zveze tekom leta ni dovolj storilo, da bi se poživila volja med organiziranim članstvom. Toda organizacijski odsek je preživel izjemne razmere in ni mogel storiti, kar bi bil moral, zato tudi nismo prehodili poti, ki smo si jo bili odmerili pred letom. A nekaj se je naredilo in to nam daje jamstvo in pogum, da delo nadaljujemo in dovršimo na ta ali oni način.

Razveseljivo je dejstvo, da imajo naše zasnove srečo in da zmaguje optimizem vzlic težkim razmeram, s katerimi se je treba boriti. Kar smo dosegli, kar smo zgradili, je dokaz, da je več moči v nas, mnogo več, kot je vidijo malodušneži in slabiči.

PEVSKI ZBOR

je priredil 20. maja dva koncerta in sicer jutranjega pri Sv. Jakobu v Trstu in popoldanskega z istim vzporedem na Kontovelu, ki sta sijajno uspela. Izredne važnosti je bil nastop pri Sv. Jakobu, ker so bili povabljeni k prireditvi nekateri odlični tržaški glasbeniki¹⁾, ker je torej zbor stopil preko svojega praga in tvegal prvi korak v širji svet. Reči smemo, da je imel pri tej preizkušnji srečo. Vztrajno, neutrudno poldrugetno delo je obrodilo klasja za žetev, na katero lahko z zadoščenjem zre vse učiteljsvo, ki je s svojo pomočjo ustvarilo temelj te lepe Zvezine ustanove. Uspeh zbora je namreč uspeh vsega organiziranega učiteljsva in velik dokaz, kaj zmora skupna volja, če jo podžiga razumevanje in trdna vera v dobro stvar.

Poizkusna doba, če moremo tako nazvati dosedanje delo, polno ovir in negotovosti, je za nami, zbor izhaja kot zmagovalec iz odločilne bitke. Kar je pričel, bo moral poglobiti. Veliko ciljev ima pred seboj, niso pa več tako težko dosegljivi, kakor je bilo dosedanje. Zato bo stala letošnja delegacija pred dokaj lažjim vprašanjem kot lansko leto, ko bo treba odločiti nadaljno zborovo usodo.

Dve važni zahtevi se nam kažejo že sedaj: ojačenje moškega zbora s pevci, ki jih žal tako pogrešamo v naših vrstah in s pomočjo katerih bi se tudi moški zbor lepo razvil, neglede na to, da niso nič manj potrebni pri mešanem, ter osamosvojitve zborove uprave, ki zahteva samostojno delavnega odbora. Prvo vprašanje bi bilo rešeno že zdaj, ko bi se dobri pevci odločili, da stopijo v zbor, drugo bo pretresala organizacija, ki se ji predloži načrt za samostojen upravni organ. —

Kot kronisti omenjamo, da so o nastopu pevskega zbora pisali naslednji tržaški časniki: «Edinost», «Delo», «Lavoratore», «Piccolo», «Era Nuova» in «Osservatore triestino».

Objavljamo v prevodu dve najtehtnejši kritiki, iz katerih se najlepše razvidi popoln uspeh Zvezinega zbora.

Kritik «Piccola» piše dne 21. maja:

Pred številnim občinstvom se je vršila včeraj v dvorani društvene gostilne pri Sv. Jakobu matineja zborovega petja Zveze slov. učiteljsva pod vodstvom mojstra Srečka Kumarja. Bila je to izredno

zanimiva predstavitev slovenskih modernih pesmi za zbor, ki je odkrila došlim glasbenikom vrsto skladb, del znatne vrednosti, pogosto zelo iznajdljivih v šaljivi igri fraz, skladb, katerih nekatere so naravnost navdahnjene v navalu bolečine ali v kopreni poezije, ki jih ovija. Posebne omembe so vredne melodiozne pesmi Lajovičeve, med katerimi je najbolj ugajal navdahnjeni «Pomladni spev», moderno barvane Ravnikove, pretresljiva Grbčeva molitev sirot, Adamičeve in Mokranjčeva, odraz slovanskega otožja. Zbor, sestavljen iz juljskih učiteljev, četudi se mu mestoma čuti značaj prisilne sestavitve, (v izvirniku: pur risentendo qua e là del carattere forzatamente saltuario della sua formazione), se kaže posebno v harmoničnem zvenenju sopranov in v sigurni mehki basov izvrstna celota po enotnosti in živahnosti kolorita. To je zasluga nele pevcev, ampak posebno njih učitelja in oduševljevalca mojstra S. Kumarja, glasbenika polnega ognja, izišlega iz Pembauerjeve šole, ki je znal izvabiti iz celote močne učinke izražanja, barv in blagoglasja, od podudarkov žalovanja in bolečine otožnih pesmi do vzkipevanja veselosti ljudskih prizorov. Zboru — ki ga je pri nekaterih kosih z umevanjem spremljala goca M. Bortolotti in ki bo v doglednem času ponovil svoje lepe pesmi v Firenci in drugih mestih — in njegovemu mojstru se je najtopleje ploskalo.

«Era nuova» (22. maja):

Zbor slov. učiteljev Jul. Krajine. Čuli smo ga predvčerajšnjim v dvorani pri Sv. Jakobu in obžalujemo, ker niso one stene najgostoljubnejše za širjenje valov blagoglasja.

Ta zbor, ki preseza petdesetorico učiteljic in učiteljev, ima pastozne, mehke, čiste glase posebno med basi, soprani in alti, glase, disciplinirane v železnem zakonu zborovega petja, ki potlači vsako sebično razpenjavost, da združi vse prvine v glasbeno sliko, zamišljeno od skladateljev.

Pod vodstvom mojstra Srečka Kumarja, ki se je izkazal kot najtankočutnejši glasbenik, je izvajal zbor, med velikim odobravanjem, izvrstne skladbe Lajovca, Foersterja, Adamiča in drugih, večinoma navdahnjene z nežnimi liričnimi mislimi, druge šaljivega značaja: vse pa izvedene z izkušnostjo, s plemenitostjo nagibov in bogate melodične misli.

Slovanski učitelji pevci Jul. Krajine bodo nastopili tudi v Firenci o priliki poletnega tečaja za slov-

stvo in bodo nedvomno želi pohvalo, ki jo zasluži njih sposobnost v podajanju najbolj delikatnih in raznovrstnih barv in ritmov.

Zadošča navedba teh dveh ocen, da se vidi, koliko strožje sodi «Edinostin» kritik g. Viktor Sonc. Zdi se, da izvira ta — strogość se iz časa izdaje 15. zborov tržaške Glasbene matice, ki jih je uredil g. današnji kritik in po vesti ocenil S. Kumar. Le na ta način je namreč razumljiv izpad g. Sonca onemu, ki sodeluje v zboru in ima vpogled v študij pri koncertu proizvajanih stvari. G. kritik trdi kar pavšalno, da niso bile Lajovčeve skladbe še zrele za koncert, posebno ne «Pomladni spev», «Zabe», «Gozdna samota» in «Bolest kovač». Vse te pesmi, izvzemši «Bolest», so se ponovno študirale in pilile, ker so bile prve, ki se jih je zbor učil in je potem tudi večkrat izvajal. Lahko bi se že na pamet pele! Nasprotno pa ni bil dovršen «Ples kralja Matjaža», ki se je prvič javno pel in ki ga g. Sonc hvali — z vso zaslužno smolo, ki jo ima pri svojem počenjanju. Tudi «Mlad junak» in «Kregata se baba in devotka» se po izbrusitvi in natančnosti podajanja niti od daleč ne moreta meriti z izvajanim Lajovcem, izvzemši «Ples kralja Matjaža». Pesmi sta predvsem popularno zamišljeni in to je menda g. kritika zapeljalo, da ni dobro slišal, pa da je narobe pohvalil.

Navedle bi se lahko še druge stvari, ki jih vsebuje kritika g. V. Sonca in ki izvajajo pevcem smehljaj, ker sami bolje vedo za svoje slabosti; poudariti pa je treba eno, da zbujajo namreč ozena vtis, kakor bi hotel nekdo siloma potlačiti uspehe koncertnega vodje S. Kumarja. To ni prav, zato tudi zavračamo in nikdar nam ni bilo tako lahko zavrniti, kakor po temeljiti pripravi in odločilnem nastopu na binokšni praznik.

J. Pahor.

*) Anton Smareglia, operni skladatelj; Marij Nordio, skladatelj in kritik; Cezar Barison, violinist;

Jakob Giacomelli, Nacamuli, esteta-kritika; Artur Vram, ravnatelj tržaškega konservatorija; Zuccoli, stolni organist.

Varanje javnega mnenja

ODPRTO PISMO

gosp. ravnatelju Vik. Soncu.

Binokšni dan je bil mnogim v vstajenje. Nastop učiteljskega zbora je bil fenomenalen dogodek. Izrekli so se o njem zelo pohvalno naši, in genij Smareglia, Barison, Zuccoli in vrsta italijanskih glasbenih kritikov. Oglasi se nazadnje mož, ki se je pri nas poskušal že na raznih glasbenih poljih. Da si mož postavi za cilj zanikati doseženi vspeh, obenem varati javno mnenje: to je krivica in nepoštenost! O težki prebavljivosti piše in o gestah, o tempu, o ritmu, o dinamiki, o pomanjkanju glasbene vrednosti (pri Foersterju), o umetniškem stremjenju, o diferencah, o slabih klavirjih, o svojih ocenah in o dobrih naukih.

Ali je s svojim nastopom učiteljski zbor kompromitiral s svojim nastopom glasbena dela naših največjih skladateljev? Kateri pevski zbor je na vzvišenejši način propagiral naše najlepše pesmi?

Ali je to edini vtis (vsi večji zbori «nezreli za koncert», drugi «tu in tam zadisali po umetniškem stremjenju»), ki ste ga odnesli od «Pomladnega speva», «Gozdne samote» in drugih pesmi? — Mi smo se zjokali od lepote!

Cilj, ki smo si ga postavili mi, je vreden tudi žrtv, na eni strani ali na drugi.... Če bo šlo še toliko zakrknjenih duš okoli nas, vera v nas ostane:

O, solnce je. Je, ker ga slutimo,
ker ga v globini duše čutimo.

Ivan Gerbec.

IZ ORGANIZACIJE

DELEGATI ZA ZVEZINO ZBOROVANJE
V GORICI (Slomškova zveza v Idriji):

34. Leskovec Leopolda, 35. Tratnik Franc, 36. Zupančič Francka.

Hrustniki: Kogej Leopold, 2. Petrič Ida, 3. Reje Francka.

**Poročilo rednega občnega zbora
„Slov. uč. društva za Istro“ z dne
10. maja t. l.**

Tov. predsednik odvarja zborovanje ob pičli udeležbi, zborovanja se je udeležila dobra tretjina članov. Predsednikov pozdrav velja v prvi vrsti novo-pristoplim članom, kakor tudi gostoma-tovarišema Germku in Pahorju, ki sta prisostvovala našemu zborovanju. Spominja se izgub, ki sta zadela naša dva tovariša Benka in Gruntarja. Oba sta bila v zadnjem času težko prizdeta z izgubo plemenite matere. Predsednik izraža tem potom tovarišema v imenu vseh članov sožalje, blagopokojnima pa se zakliče: Slava!

Istotako se spominja s žalostjo v srcu preminulih tov. Licula in Ferluga.

Na to preide k poročilu: Ravno kar sem se spomnil naših pokojnih, pozabiti pa ne smem naših živih mrtvecev, za katere je tudi treba nekaj besed «spomina in sožalja». Vsa naša nemoč ima svoj izvor v

nesrečni stanovski nezavednosti. Troje vrst nas je in vsi smo več ali manj grešniki na lastni koži. Je kakor v sv. pismu: ni le greh grešiti, ampak je greh tudi h grehu molčati. Imamo tovariše, ki hodijo izven organizacije svoja spokorniška pota in se nam posmehujejo ali pa nas pomilujejo. Pustimo te, naj se še dalje pokorijo, kakor sami hočejo. — Drugi so polovičarji, z eno nogo stoje čvrsto sredi poto, kakor sami mislijo, z drugo pa le za spoznanje v jarku. «Saj se najde kedaj tudi v jarku kakšno zrno in tudi to prav pride,» tako modrujejo ti modreci. Taki pseudoorganiziranci so v organizaciji ali iz preudarnosti ali iz strahopetnosti. Prvi vršijo društvene obveznosti, ako je to v skladu z njihovimi interesi, imajo pa tudi svojo posebno in glavno pot, ki gre, če treba tudi preko organizacije. Drugi so tudi organizirani, ne izvršujejo društ. obveznosti in živijo tja v en dan. Koristolovci prvi — zajedavci drugi!

In so še tretji, to so oni, ki tvorijo organizacijo. Smo mi, ki si po dvakrat na leto pogledamo v oči. Organizacija nam je duševna potreba, nam je življenje. Četudi je naše delo ubožno, četudi so naši uspehi neznatni, naše stremjenje je v tem, da posvečamo svoje borne moči smotru, ki nas prešinja in kateri nam je glavni v življenju. — Pa smo vendarle tudi mi grešniki nad nami samimi in nad lastnim delom! Grešimo s tem, da h grehu drugih molčimo, da greh takorekoč spodbujamo.

Naše delovanje boleha skoraj na fiksni ideji, ki hoče nevernike in razkolnike izpreobračati. Vsi naši

sklepi postajajo izuzorni, škodljivi celo, ker dajajo čudno luč temu kaosu, ki smo ga krstili za organizacijo. V čem je pravzaprav naše delovanje? Dvakrat na leto se snidemo, si potožimo eno in isto, sklepamo sklepe in se jih ne držimo, protestiramo in tudi proteste sami desarmiramo. Večni boj ere struje proti drugi v okviru društva. Živimo v težkih časih, samo število organizirancev ne odloča, nasprotno je le v kvar. V boju, katerega bojujemo, odloča kvaliteta in ne kvantiteta. Zato moramo izvesti radikalno čiščenje in to še danes, ker drugače bo prepozno. Pred očmi moramo imeti da zahtevamo okolščine od nas, da smo celi ljudje in ne lakajji; da ne pademo ob prvem sunku, da pa, ako že moramo pasti, pademo kot borilci.

Več ali manj podobna situacija kot v našem društvu je tudi v drugih; raditega je ukrepalo o tem vprašanju že vodstvo naše Zveze. Na zadnji seji upravnega odbora se je pretresovala morala posameznih društev. — Na isti seji je bil govor tudi o tiskarni. Z ozirom na to, da so se pojavile ovire k uresničenju tega smotra, je Zveza podaljšala termin plačevanja deležev za tiskarno in sicer za eno leto.

Kardinalna točka one seje pa je bila določitev poti, po kateri naj hodi Zveza v bodoče. Nove razmere, ki so nastale v upravi države ter odmev teh novih razmer v organizaciji sami so zahtevale jasne deklaracije. Dve poti sta prišli v poštev, stara, po kateri smo hodili doslej, druga uglajenejša, po kateri pa ne hodita čast in poštenje. Izbera ni bila težka, ostali smo pri stari poti.

Samoizobraževalni tečaj se bo vršil tudi letos o počitnicah. Poleg socialnih ved se bo obravnavala tudi pedagogika. Koristno in dobro bi bilo, da se ga udeležijo vsi oni, ki imajo dobro in resno voljo.

Malo razveseljiva je slika naročnikov šol na »Novi rod« v področju našega društva. Vsak član naj v bodoče vneteje propagira za ta velevažni mladinski list. Tudi za pevski zbor vlada premalo zanimanja od strani naših članov. O nujni ustanovitvi Samopomoči priča slučaj dveh težko prizadetih članov, o tej ustanovi bomo govorili pri slučajnostih.

Priključim še k poročilu društvenega delovanja sliko v stanju našega šolstva, ki sistematično nazaruje. V tem poslovnem letu se je zaprlo oziroma pretvorilo 8 slov. šol, pouk italijanščine se je na vseh šolah povečal na škodo pouka v našem jeziku, šolski obisk je ponekod vedno slabši; oblasti ne posvečajo temu zlu one pažnje, ki bi jo morale za priti v okom temu nedostatku.

Kar se tiče odnošajev šolskih oblasti napram učitelstvu, je bolje, da ne govorim. Naše društvo je dobilo strog ukor in to radi nekih resolucij, ki so bile odposlane že pred dvema letoma. Ker pa je društvo malo občutljivo za tako božanje, je ukor udaril po dveh osebah. Po meni in po tovarišju tajnici. Pa tudi midva sva precej neobčutljiva, ukor ni dosegel onega učinka, ki ga je zasledoval.

V mojem poročilu pričakujete gotovo še nekaj drugega. Poleg moralnih obilic tudi kakšno materialno drobtinico. Namig na kakšen povišek, likvidacija zastankov itd.? — Ničesar vam nimam poročati o tem. Lansko leto obljubljeni zastanki so neznano kje zaspali in umrli. Preboleli bomo tudi to razočaranje z zavestjo, da četudi nimamo materialnih bogastev, imamo nekaj drugega, kar je dragoceneje: imamo moralne vrednote. Dokler imamo te, smo vedno bogati; zato moramo gledati,

da te zaklade držimo in jih ne damo iz rok. — S tem končam.

V zvezi s tem podanim ima predsednik predlog o čiščenju našega društva. Tov. Germek je mnenja, da izključitev članov ni na mestu, to naj se za danes opusti. Preds.: Že štiri leta govorimo o tem, kako bi ozdravili bolezen, ki se vedno bolj širi. Tov. Jereb se pridružuje mnenju tov. Tov. Leonardis omenja, da je njegova hčerka imenovana samo do konca leta z dvetretjinsko plačo, radi tega ne more pristopiti kot članica. Preds.: Imamo tudi druge tove in tovarice, ki služijo z istimi pogoji, pa so vendar včlanjeni. — Tov. Šisković: Vsak član naj izjavi ali je član društva ali ne. Tov. blag. stavi vprašanja: Kaj je napraviti z onimi, ki na opetovane opomize ne odgovore? Kako naj se postopa z onimi člani, ki imajo precejšnje zastanke društvene članarine? Po raznem prerekanju se pride do naslednjih dveh sklepov: Kdor ne plača redno članarine in to najkasneje koncem upravnega leta, se črta sam iz organizacije. Zaostalo članarino naj izterja blagajnik pismenim potom.

Na to preide blagajnik k svojemu poročilu, ki se glasi:

V pretečenem upravnem letu je imelo naše društvo 5608.65 L dohodkov, a 3999.30 L izdatkov. (prebitek 1609.35 L). Zvezi smo dolžni od 1. I. t. L, kar pa bi bilo krito s terjatvami zaostale članarine.

Preds. odvarja debato o poročilu. — Izvoljeni pregledovalci računov dobe iste v popolnem redu: predsednik zahvali v imenu vseh vestnega tov. blagajnika za njegovo delovanje.

Po petminutnem odmoru, ki se je napravil za preudarjanje izvolitve novega odbora, predlaga tov. Makarovič, naj deluje še dosedanjí odbor dalje. Predlog sprejet. Tov. preds. se zahvali v imenu odbora za izkazano zaupanje.

Nato se izberejo delegati.

Ker je že omenil t. pred. v svojem poročilu nov ukrep glede plačevanja tiskarskega sklada, se pri tej točki dnevnega reda sklene sledeče: Vsak član plačaj v ta fond mesečne obroke po 10 L!

Omenilo se je tudi to, da bo v kratkem vpeljan čekovni promet z Zvezo. Tov. Pahor pove, da je ta stvar začasno padla in to vsled izjave nekega tov., češ, da je za sedaj nepotrebna. Vendar bi se lahko vpeljal čekovni promet v našem društvu. Predlog, da se poveri to tov. blagajniku, je sprejet.

Z novo uredbo pokrajina izgubimo eno občino in pridobimo en sodni okraj. Težko bo odslej obstajalo le eno samo slov. uč. društvo v Istri, to radi predaljenosti novo pridobljenih krajev. Danes ne moremo sicer ničesar skleniti, vendar damo lahko delegatom nasvete, katerih naj se drže pri del. zborovanju v Gorici, kjer se bo to vprašanje končno rešilo. Tov. Šisković stavi predlog, naj bi se po izvršeni delitvi združili s hrvaškimi tovariši. Temu se oporeka, ker s tem bi društvo zadobilo večje okrožje, v katerem bi se le životarilo dalje. Pred očmi moramo imeti prospeh društva, nova društva naj bolje uspevajo. Čuje se tudi glas, naj bi se tov. iz Brega priključili trž. uč. društvu. Končni sklep je ta-le: Ako le mogoče, naj ostane pri starem. Leči naj se bivši sodni okraj podgajski, ki naj z Bistrico tvori novo društvo. — Slučajnosti. Za samoizobraževalni tečaj se prikljasi desetorica. Tozadevni poziv za one, ki se mislijo udeležiti tečaja pri sv. Luciji, se pošlje v naš list.

Na poziv tov. preds. se je upisalo lepo število prisotnih v Šol. matico. Tov. Šiškovič je mnenja, naj ostane vodstvo Zveze še nadalje v Trstu; temu se pridružujejo vsi prisotni.

Samopomoč. — En vir za fond bi bilo zopet po- višanje članarine, drugi pa — tiskarna. Dokler se ne udeleži ideja o tiskarni, moramo dobiti tretji vir za to ustanovo. Sklep, kot navodilo delegatom, bi bil sledeči: Vsako društvo naj anticipira po mož- nosti v provizoričen sklad samopomoči; vsak član naj da največ do 10 L letno v ta namen.

Ker je dnevni red izčrpan, se zaključi zborovanje.

Učiteljsko društvo za sežanski okraj ima v če- trtek 7. junija ob 10½ uri redni občni zbor v Sežani. Na dnevnem redu:

1. Poročila društvenih funkcionarjev.
2. Volitev odbora.
3. Volitev delegatov.
4. Eventualnosti.

Upamo, da ne bo nihče neupravičeno izostal!

Odbor.

Tolminsko učiteljsko društvo bo zborovalo dne 10. junija t. l. ob 8. uri v Kobaridu. Udeležba obvezna! Odbor.

Učiteljsko društvo za goriški okraj vabi vse čla- nice in člane na svoje peto letošnje zborovanje dne 7. junija t. l. v Gorico v Trgovski dom ob 9½ zjutraj. Dnevni red:

1. Predsednikovo poročilo.
2. Naš stanovski davek.
3. Vprašanja, odgovori in pojasnila.
4. Razni predlogi in nasveti.
5. Sprejemanje prigrasov plemenitih počitniških rednikov tržaških sirot iz St. Jakobske šole.

Ob 14 (2 popoldne) predava gospod profesor Lo- renzoni: «Classicismo e romanticismo», v risarski dvorani Scuola Via Cappuccini.

Pridite vsi, tudi oni, ki nimate te navade, ker naše edinstvo obrodi najboljše sadove svoji organizaciji! Pri peti točki dnevnega reda imajo vsi besedo.

Društveni odbor, dne 21. maja 1923.

Učiteljsko društvo za kotar Volosko-Opatija ob- držati će svojo skupščino dne 7. juna tek. god. u 10 sati prije podne u dvorani pučke škole u Matuljima uz sledeći dnevni red:

1. Otvorenje skupštine.
2. Odobrenje zapisnika poslednje skupštine.
3. Izbor delegata za glavnu god. skupščinu «Zveze».
4. Rasprava o uredjenju društva.
5. Eventualija.

Važnost 3. i 4. tačke dnevnog reda treba da svatko shvati i svojom prisutnošću pokaže, da ima jošte dužnosti učitelja i čavjaka. Odbor.

Vaje Zvezinega zbora so: 7. junija ob 9. uri za Go- ričane in Tolmince v Trgovskem domu v Gorici, 17. junija ob 9. uri za Tržačane, Kraševce, Postojnčane in bližnje Istrane v dvorani pri Sv. Jakobu. (Odda- ljeni Istrani pridejo le k generalni vaji za nastop v Gorici.)

Učiti se je zборе: **Kroparji** (Lajovic), **Pričakovanje** (Vodopivec — v Prvih plamenih) in **Kam si šla, mla- dost?** (Ravnik.)

Zavod za medvseučiliške tečaje za slov. učitelj- stvo vabi na tečaj, ki bo koncem avgusta ali septem- bra v Rimu ali Firenci. Trajal bo 25 dni, s prosto vožnjo in stanovanjem ter hrano, ki ne bo stala dnevno nad 10 L.

Pozivamo vse pevce in pevke zbora, da se odlo- čijo za udeležbo ter prigrasijo do 15. t. m. na naslov: A. Germek, Trieste — S. Giovanni 950.

Tečaj ne bo dolgo trajal, pogoji so zelo ugodni in ne vemo, če bomo imeli kdaj pozneje še tako lepo priliko za udeležbo. Pevski zbor bi se lahko dnevno kaj malega vežbal, obenem bi pa večkrat nastopil in morda v raznih mestih, s čemer bi krili nekoliko tudi izdatke tečaja.

Zganim se in uredimo svoje počitniške zadeve tako, da ne bo nihče pevec in pevk manjkal na te-čaju!

Vodstvo Zveze poziva društva, ki še niso prigl-asila delegatov za Gorico, naj to čimprej store!

tisto življenje, ki je najbolj razvito, polno brezdnov in trpljenja. Pesem «Dete», čigar oče se je vrnil pijan domov in udaril mater-ženo s pestjo, končuje tako-le:

Oče na tleh leži,
mati joka in doji,
dete stiska posušene prsi,
dete iz matere bolno mleko sesa,
dete trpljenje piše iz njenega srca,
dete bolečino piše iz duše njene,
v kateri je žgoča rana trde pesti.
Dete joka.

Kaj pa bi drugega z bolnim mlekom,
s trpljenjem in bolečino belo dete počelo...

Gola, suha proza; odurnost, ki jo pesnik nameno- ma podaja v začetku, se koncem pesmi dvigne v pretresljivo nasprotje: trpljenje nežnega otroka, predno se je še življenja prav zavedelo! Nekaj slične- ga najdemo v moderni glasbi: druga k drugi naga- čene disonance, da človeka boli, da trže, da mu orje srce! Vso zbirko lahko preiščete, toda sanjivosti, božanja in osladnosti, ki se je še včeraj cedila iz marsikatero slovenske pesmi kakor zoperna sokr- vica, ne najdete več. Seliškar ni sentimentalac tru- badur, daleč je, silno daleč od Jenka in Stritarja in tudi z Župančičem se malokje še sestane. Morda je najbolj lirično mesto, kar jih ima zbirka, ono v

FELJTON „Trbovlje“

Pesniška zbirka Toneta Seliškarja se oblikovno in vsebinsko, posebno vsebinsko odločno razlikuje od pesmi, ki smo jih bili vajeni v slovenskem slovstvu do zadnjih časov, zato zbudi takoj pozornost. W. Whitman bi bil to, ko bi se navduševal za demokra- cijo. Ali prevrgel je tesno obliko klasično merjenih in profesorsko rimanih stihov ter se v ekspresioni- stičnih prispodobah pognal za idejo, ki je značilna za vsako Seliškarjevo pesem in ki je širja kot poda- janje občutja užaljenega človeštva, kakor ga skuša izražati ekspresionizem. Seliškar je poet-realist, ki noče poznati one sladkobne omladnosti v poeziji, kakor so jo vpeljali mimo Župančiča tekom zadnje- ga desetletja razni naši esteti, poetje, ki so luščili besede namesto da bi služili mislim, namišljeni ari- stokratije, ki so se trudili, da bi bili klasiki, pa so onemevali kot idejni reveži, ker niso več prisluko- vali udarcem časa. Seliškar se ne lovi za zvanečimi in brezkrvne, se ne muči z obliko kakor tisti, ki jim vsebine nedostaja, ne sega v modni nadzemski eter, ampak gleda stvari vseokrog sebe kakršne so, njih snovnost in črte, njih medsebojne odnošaje in zveze ter sega zmočnimi rokami naravnost v življenje, v

«Cvetočem bezgu», ki poganja bolehav edini cvet
v nizkem vršičku:

Ves bel je cvet, smaragdni so listi —
bel cvet v puščavi — lučka v temi.
Črn rudar se je ustavil pod njim,
še eden, dva, trije...

Drveči vlak je švignil mimo njih
in moje oči so še ujele
tri črne rudarje — beli cvet,
tri črne oblake — šop belih zvezd,
tri ostre igle za moje srce.

Zelo značilna za pesnikovo izražanje in grajenje
je «Zimska študija»:

Preganjanji

Tov. V. Šepić, urednik hrvatskega dela «Učiteljskega lista», je uradno upokojen. S tem ukrepom se bo naša organizacija še ukvarjala. Niso torej dovolj vsa nezakonita preganjanja, začenja legalno — trpljenje. Kam pridemo s tem, se bo še videlo. Nova metoda ne bo rodila dobrih sadov, razsodni ljudje

RAZNE VESTI

Pedesetletnica smrti Aleksandra Manzoni se je praznovala 22. maja. Njegov klasični zgodovinski roman «Promessi sposi» (Zaročenca) je svetovno znan, ker je eno prvih del svoje vrste. Vendar je duh, ki je preveval velikega moža, drugačen, kakor današnje Italije, zato ni petdesetletnica njegove smrti našla takega odmeva, kakor je bilo pričakovati.

Zlata vas je Ozeljan s št. Mihielom po plemenitih srcih svojega prebivalstva. Tamkajšnja zavedna tovarišica je že priglasila d'et usmiljenih gospodarjev blagih gospodinj, ki so podpisale izjavo, da sprejmejo tržaške otroke v počitniško oskrbo. Solza iskrene hvaležnosti naše tržaške lačne dece naj kane na polje tem plemenitim našim kmetom, da obrodijo stoteri sad njih pridnim rokam, plemenitim srcem in vedremu razumu. Hvala vam iskrena, dobri Ozeljanci in Šmihelci! Vaše bratroljubje naj se razširi po cvetni Vipavski dolini tja do Postojnske jame, po goriški okolici, po naših Gorah, po kršnem Krasu in med našimi Brici!

A. U.

Izpitni vsposobljenosti na kr. slovenskem učiteljsku v Tolminu se bodo vršili proti koncu tekočega meseca ali pa v začetku prihodnjega. Določeni dan se bo pravočasno objavil.

Zadnji čas za vlaganje prošenj poteče 20. t. m. Izpiti za ročna dela se bodo vršili koncu šolskega leta.

Opomba ur. Dopis je zakasnel, ker smo ga prejeli šele 19. maja. Oddan je bil v Tolminu 12. V. Kakor se vidi, ni od Tolmina do Trsta tako blizu, kakor bi človek mislil! Med tem časom čitamo v časnikih — v večjo slavo razmer po poštah, — da so začeli izpiti 28. min. meseca!

Pevec, št. 1—4, se na uvodnem mestu spominja 30letnice glasbenega društva «Ljubljane» in prinaša sestavke: Pevski spomini. Piše Jakob Aljaž, uvaževanja vreden članek «Nekaj higijeničnih migljajev za pevce» (—č), «Dobro svet» za pevovodje (P. H.), Bajukovo nadaljevanje sestavka «Narodne pesmi v sekiricah», «Glasbena pravila», posneta iz Schu-

V poševnih črtah pada sneg iz ogromnega sita,
ki ga zimski starci drže na rameh,
v našo dolino, da je kakor umita
po dolgih, v neskončnost se vijočih, blatnih dneh.
Delavske bajte stoje kakor račke-čopke na spolzki
[strmini,

po kateri otroci polze in črtajo vijugaste proge
po mehki, volneni, vdirajoči se snežni belini,
da je strmina ko koža, ki ima čez in čez temne
[maroge.

Prežalostne so med račkami bukve-pastarice.
Za vetrom se jim je pohotnost spustila, usahnili
[vablivi smeh:

Sključene čepe ko pred oltarjem grbaste device,
ko jim na grbi čepi pesem o solnčnih dneh.

(Konec prih.)

jo obžalujejo že zdaj. Oblast ne dosega drugega,
to gledamo že dolgo, kot da na mesta preganjanj
rekrutira druge bojovnike. Žrtve bodo napolnile
njeno brezno, dosegla pa ne bo ničesar, kakor ni
doslej. Ngjoli bomo svoje delo s krvjo, a hlapci ne
bomo nikdar. Čas bo dokazal brezumnost vseh teh
težkih zasledovanj učiteljstva.

mannovih zbranih spisov (P. H.), opis laških fanfar
(Vinko Vodopivec) in razen drobiž. — Pevski zbori
bodo pa predvsem veseli glasbene priloge, ki pri-
naša Premierlovo «V Korotan», E. Adamiča «Domovini»,
Hochreiterjev «Nočni psalmi», prekmursko
«Gda smo pšenici šli orat» (harm. dr. Kimovec),
Jan Pogačnika «Na potujeni zemlji», Vikt. Adamiča
«Sneg», «Soči», (Fr. Jordan) in Ocvirkovo «Lahor
šapce». Uredništvo nudi pač za vsak zbor nekaj,
lahke in težje stvari. Adamičevi «Domovini» s
spretno uporabo Hajdrihovega motiva «Buči morje
adrijsko» bodo radi težkih modulacij kos pač le
izvežbanejši zbori, nepopisno lepi «Nočni psalmi»
pa bodo zmoglo le malo pevskih zborov v Sloveniji.

Nova Evropa, knjiga VII, br. 12, prinaša sledečo
vsebino: Javnim radnicima nakon izbora (I. Kolbel.
Razgraničenje države (L. Pitamic), Naša severna
meja (L. Pitamic), Politični in ekonomski pregled
in odlomke iz dnevnika Djaka-narednika (Veselin
M. Vukičević). Uprava je izdala šest reprodukcij
Meštrovičevih skulptur iz sv. pisma. Reprodukcijske
se prodajajo v korist gladojočim v Rusiji in stane
cela serija 10 Din.

Iz uprave «Novega Roda».

Upravištvo vabi naročnike N. r., ki še niso poravnali naročnine za l. 1922, da to store še pred delegacijskim zborovanjem. Uprava je izdelala imenik vseh onih naročnikov, ki niso še poravnali zaostale naročnine in ga misli predložiti delegatom v svrhu boljšega pregleda upravnih računov za l. 1922. Vsled prevelikih poštnih stroškov ne namerja uprava ponovno predložiti poedinim naročnikom računa o neporavnani naročnini, zato naj se naročniki, ki morda rabijo končni obračun, obrnejo pisмено na upravo.

Junjska številka N. R. je izšla; julijska (7) pa izide že 25. junija radi sklepa šolskega leta.

Šolska Matica. Opozarjamo poverjenike in vodstva nekaterih tržaških šol, da mi brže — boljše pošljejo imenike in članarino à 6 L za člana.

Germek.